

Bruxelles, den 14.6.2013
COM(2013) 423 final

2013/0196 (NLE)

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Unionens vegne og midlertidig anvendelse af aftalen mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru om visse aspekter af lufttrafik

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

• Begrundelse og formål

Efter Domstolens domme i de såkaldte "Open Skies"-sager bemyndigede Rådet den 5. juni 2003 Kommissionen til at indlede forhandlinger med tredjelande om en EU-aftale, som skulle træde i stedet for visse bestemmelser i eksisterende aftaler (det "horisontale mandat"). Formålet med sådanne aftaler er at give alle EU-luftfartsselskaber adgang til luftruter mellem EU og tredjelande uden forskelsbehandling og at bringe de bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande i overensstemmelse med EU-lovgivningen.

• Generel baggrund

De internationale luftfartsforbindelser mellem medlemsstaterne og tredjelande har traditionelt været reguleret ved bilaterale lufttrafikaftaler mellem de pågældende medlemsstater og tredjelande, de dertil knyttede bilag og andre relevante bilaterale eller multilaterale aftaler.

De traditionelle udpegningsbestemmelser i medlemsstaternes bilaterale lufttrafikaftaler strider mod EU-retten. De giver nemlig tredjelande ret til at afslå, tilbagekalde eller suspendere tilladelser eller godkendelser til et luftfartsselskab, som en medlemsstat har udpeget, men som ikke hovedsagelig ejes og effektivt kontrolleres af den pågældende medlemsstat eller statsborgere i denne. Det blev konkluderet, at dette var diskriminerende over for Unionens luftfartsselskaber, der er etableret på en medlemsstats område, men ejes og kontrolleres af statsborgere i andre medlemsstater. Dette er i strid med artikel 49 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, som sikrer statsborgere i en medlemsstat, der har benyttet sig af deres ret til frit at etablere sig, samme behandling i værtsmedlemsstaten som den, denne medlemsstats egne statsborgere nyder.

• Gældende bestemmelser på området

Bestemmelserne i aftalen går forud for eller supplerer de eksisterende bestemmelser i de 12 bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstaterne og Republikken Peru.

• Overensstemmelse med andre EU-politikker og -mål

Aftalen opfylder et grundlæggende mål for EU's luftfartspolitik over for tredjelande, i og med at den bringer eksisterende bilaterale lufttrafikaftaler i overensstemmelse med EU-lovgivningen.

2. RESULTAT AF HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSER

• Høring af interesserede parter

Høringsmetoder, hovedmålgrupper og respondenternes overordnede profil

Medlemsstaterne såvel som luftfartssektoren er blevet hørt gennem hele forhandlingsforløbet.

Sammenfatning af svarene og af, hvordan der er taget hensyn til dem

Der er taget hensyn til bemærkningerne fra medlemsstaterne og luftfartssektoren.

3. JURIDISKE ASPEKTER AF FORSLAGET

• Resumé af forslaget

I overensstemmelse med mekanismerne og direktiverne i bilaget til det "horisontale mandat" har Kommissionen ført forhandlinger om en aftale med Republikken Peru, der træder i stedet for visse bestemmelser i de eksisterende bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstaterne

og Republikken Peru. Artikel 2 i aftalen erstatter den traditionelle udpegningsbestemmelse med en bestemmelse om EU-udpegning, således at alle EU-luftfartsselskaber kan udnytte deres frie etableringsret. I artikel 5 løses potentielle konflikter med EU's konkurrenceregler.

- **Retsgrundlag**

Artikel 100, stk. 2, og artikel 218, stk. 5, i TEUF

- **Nærhedsprincippet**

Forslaget er fuldt ud baseret på det "horizontale mandat", som Rådet har udstedt, og som tager hensyn til de emner, der er omfattet af EU-lovgivningen og bilaterale lufttrafikaftaler.

- **Proportionalitetsprincippet**

Aftalen vil kun ændre eller supplere visse bestemmelser i bilaterale lufttrafikaftaler i den udstrækning, det er nødvendigt for at sikre overensstemmelse med EU-lovgivningen.

- **Reguleringsmiddel/reguleringsform**

Aftalen mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru er det mest effektive middel til at bringe alle eksisterende lufttrafikaftaler mellem medlemsstaterne og Republikken Peru i overensstemmelse med EU-lovgivningen.

4. VIRKNINGER FOR BUDGETTET

Forslaget har ingen konsekvenser for Den Europæiske Unions budget.

5. FAKULTATIVE ELEMENTER

- Forenkling

Forslaget indebærer en forenkling af lovgivningen.

De relevante bestemmelser i bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstaterne og Republikken Peru vil blive afløst eller suppleret af bestemmelser i én enkelt EU-aftale.

- Nærmere redegørelse for forslaget

I overensstemmelse med standardproceduren for undertegnelse og indgåelse af internationale aftaler anmodes Rådet om at godkende afgørelsen om undertegnelse og midlertidig anvendelse af aftalen om visse aspekter af lufttrafik mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om undertegnelse på Unionens vegne og midlertidig anvendelse af aftalen mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru om visse aspekter af lufttrafik

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 100, stk. 2, sammenholdt med artikel 218, stk. 5,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Rådet bemyndigede ved sin afgørelse af 5. juni 2003 Kommissionen til at indlede forhandlinger med tredjelande om en EU-aftale, som skulle træde i stedet for visse bestemmelser i eksisterende bilaterale aftaler.

(2) På Unionens vegne har Kommissionen forhandlet sig frem til en aftale med Republikken Perus regering om visse aspekter af lufttrafik (i det følgende benævnt "aftalen") i overensstemmelse med forhandlingsdirektiverne i bilaget til Rådets afgørelse af 5. juni 2003.

(3) Denne aftale bør undertegnes på vegne af Den Europæiske Union med forbehold af senere indgåelse.

(4) Aftalen bør anvendes midlertidigt —

BESTEMT FØLGENDE:

Artikel 1

Undertegnelsen af aftalen mellem Den Europæiske Union og Republikken Perus regering om visse aspekter af lufttrafik ("aftalen") godkendes hermed på Unionens vegne med forbehold af senere indgåelse af aftalen.

Teksten til aftalen er knyttet som bilag til denne afgørelse.

Artikel 2

Generalsekretariatet for Rådet udarbejder det relevante fuldmagtsinstrument til undertegnelse af aftalen, med forbehold af dens indgåelse, til den eller de personer, der er udpeget af forhandleren af aftalen.

Artikel 3

Indtil aftalen træder i kraft, anvendes den midlertidigt fra den første dag i måneden efter den dato, hvor parterne har givet hinanden notifikation om afslutningen af de procedurer, der er nødvendige i så henseende¹.

Artikel 4

Formanden for Rådet bemyndiges herved til at foranstalte den notifikation, der er omhandlet i aftalens artikel 8, stk. 2.

Artikel 5

Denne afgørelse træder i kraft på dagen for vedtagelsen.

Artikel 6

Denne afgørelse offentliggøres i Den Europæiske Unions Tidende.
Udfærdiget i Bruxelles, den .

På Rådets vegne
Formand

---

¹ Den dato, fra hvilken aftalen finder midlertidig anvendelse, offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* af Generalsekretariatet for Rådet.

BILAG

AFTALE

mellem Den Europæiske Union og Republikken Perus regering

om visse aspekter af lufttrafik

DEN EUROPÆISKE UNION

på den ene side, og

REPUBLIKKEN PERUS REGERING

(i det følgende benævnt "Peru")

på den anden side

(i det følgende benævnt "parterne"),

SOM KONSTATERER, at der er indgået bilaterale lufttrafikaftaler mellem flere af Den Europæiske Unions medlemsstater og Republikken Peru med bestemmelser, der strider mod EU-lovgivningen,

SOM KONSTATERER, at Den Europæiske Union har enekompetence med hensyn til flere aspekter, der kan være omfattet af bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstater i Den Europæiske Union og tredjelande,

SOM KONSTATERER, at Den Europæiske Unions luftfartsselskaber, der er etableret i en medlemsstat, i henhold til Den Europæiske Unions lovgivning har ret til uden forskelsbehandling at få adgang til luftruter mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og tredjelande,

SOM HENVISER til de aftaler mellem Den Europæiske Union og visse tredjelande, der giver statsborgere i de pågældende tredjelande mulighed for at erhverve ejendomsrettigheder i luftfartsselskaber, som der er udstedt licens til i overensstemmelse med EU-lovgivningen,

SOM ERKENDER, at de bestemmelser i de bilaterale lufttrafikaftaler mellem medlemsstater i Den Europæiske Union og Republikken Peru, som er i strid med Den Europæiske Unions lovgivning, skal bringes i overensstemmelse med denne med det formål at tilvejebringe et forsvarligt regelgrundlag for lufttrafikken mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru og for at sikre kontinuiteten i denne lufttrafik,

SOM KONSTATERER, at luftfartsselskaber i henhold til Den Europæiske Unions lovgivning i princippet ikke må indgå aftaler, der kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne, og som har til formål eller til følge, at konkurrencen forhindres, begrænses eller fordrejes,

SOM ERKENDER på baggrund af ovenstående, at visse bestemmelser i de bilaterale lufttrafikaftaler mellem EU-medlemsstaterne og Republikken Peru kan sætte konkurrencereglerne for virksomheder ud af spillet, nemlig bestemmelser, der: i) kræver eller tilskynder til, at virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder indgår aftaler, træffer beslutninger eller samordner deres praksis således, at konkurrencen mellem luftfartsselskaber på de pågældende ruter hindres, forvrides eller begrænses, eller ii) forstærker virkningerne af

en eventuel aftale, beslutning eller samordnet praksis, eller iii) uddelegerer ansvaret for tage skridt til at hindre, forvride eller begrænse konkurrencen mellem luftfartsselskaber på de pågældende ruter til luftfartsselskaberne eller andre private erhvervsdrivende,

SOM BEMÆRKER, at Den Europæiske Union som part i denne aftale ikke har til hensigt at øge det samlede omfang af lufttrafikken mellem Den Europæiske Union og Republikken Peru, at påvirke balancen mellem Den Europæiske Unions luftfartsselskaber og luftfartsselskaber fra Republikken Peru eller at forhandle om ændringer af de eksisterende bilaterale lufttrafiktaftalers bestemmelser om trafikrettigheder –

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

ARTIKEL 1

Generelle bestemmelser

1. I denne aftale forstås ved "medlemsstater" Den Europæiske Unions medlemsstater og "EU-traktaterne" traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.
2. Når der i de enkelte aftaler, der er anført i bilag 1, henvises til statsborgere i den medlemsstat, der er part i den pågældende aftale, skal dette forstås således, at der henvises til statsborgere i Den Europæiske Unions medlemsstater.
3. Når der i de enkelte aftaler, der er anført i bilag 1, henvises til luftfartsselskaber fra den medlemsstat, der er part i den pågældende aftale, skal dette forstås som en henvisning til luftfartsselskaber, som udpeges af den pågældende medlemsstat.

ARTIKEL 2

En EU-medlemsstats udpegning, tilladelse og tilbagekaldelse

1. Bestemmelserne i stk. 2 og 3 går forud for de tilsvarende bestemmelser i de artikler, der er anført i bilag 2, punkt a) henholdsvis punkt b), med hensyn til en EU-medlemsstats udpegning af et luftfartsselskab og Republikken Perus udstedelse af godkendelser og tilladelser til luftfartsselskabet henholdsvis afvisning, tilbagekaldelse, suspendering og begrænsning af godkendelser og tilladelser til luftfartsselskabet.
2. Når en medlemsstat modtager en udpegning fra Republikken Peru, udsteder den de relevante godkendelser og tilladelser med det mindst mulige tidsforbrug til procedurer, forudsat:
  - at luftfartsselskabet er etableret på den udpegende medlemsstats område i overensstemmelse med EU-traktaterne og er i besiddelse af en EU-retligt gyldig licens og
  - at den medlemsstat, der står for udstedelsen af "Air Operator's Certificate", udøver og opretholder en effektiv myndighedskontrol med luftfartsselskabet, og at den relevante luftfartsmyndighed er entydigt identificeret i udpegningen, og
  - at luftfartsselskabet ejes og direkte eller i kraft af en ejermajoritet kontrolleres effektivt af medlemsstater og/eller statsborgere i medlemsstater og/eller af andre stater som anført i bilag 3 og/eller statsborgere i disse stater.

3. Republikken Peru kan afvise, tilbagekalde, suspendere eller begrænse godkendelserne eller tilladelserne til et luftfartsselskab, som en medlemsstat har udpeget, hvis:

luftfartsselskabet ikke er etableret på den udpegende medlemsstats område i overensstemmelse med EU-traktaterne eller ikke er i besiddelse af en EU-retligt gyldig licens, eller

den medlemsstat, der står for udstedelsen af "Air Operator's Certificate", ikke udøver eller opretholder en effektiv myndighedskontrol med luftfartsselskabet, eller den relevante luftfartsmyndighed ikke er entydigt identificeret i udpegningen, eller

hvis luftfartsselskabet ikke ejes eller ikke direkte eller i kraft af en ejermajoritet kontrolleres effektivt af medlemsstater og/eller statsborgere i medlemsstater og/eller af andre stater som anført i bilag 3 og/eller statsborgere i disse stater.

Republikken Peru udøver sine rettigheder i henhold til dette stykke uden at forskelsbehandle luftfartsselskaber fra Den Europæiske Union på grundlag af nationalitet.

ARTIKEL 3

Sikkerhed

1. Stk. 2 i denne artikel supplerer de tilsvarende bestemmelser i de artikler, der er anført i bilag 2, punkt c).
2. Hvis en medlemsstat har udpeget et luftfartsselskab, som en anden medlemsstat udøver og opretholder myndighedskontrol med, gælder Republikken Perus rettigheder efter sikkerhedsbestemmelserne i aftalen mellem den første medlemsstat, der har udpeget luftfartsselskabet, og Republikken Peru også for den anden medlemsstats vedtagelse, gennemførelse og opretholdelse af sikkerhedskrav og for det pågældende luftfartsselskabs driftstilladelse.

ARTIKEL 4

Beskatning af flybrændstof

1. Stk. 2 i denne artikel supplerer de tilsvarende bestemmelser i de artikler, der er anført i bilag 2, punkt d).
2. Uanset eventuelle andre bestemmelser om det modsatte er intet i de aftaler, der er anført i bilag 2, punkt d), til hinder for, at medlemsstaterne uden forskelsbehandling kan opkræve enhver form for skatter, afgifter eller gebyrer på brændstof, der på deres område leveres til brug i et luftfartøj, der tilhører et luftfartsselskab udpeget af Republikken Peru, og som beflyver en rute mellem et punkt på den pågældende medlemsstats område og et andet punkt på denne eller en anden medlemsstats område.
3. Uanset eventuelle andre bestemmelser om det modsatte er intet i de aftaler, der er anført i bilag 2, punkt d), til hinder for, at Republikken Peru uden forskelsbehandling kan opkræve enhver form for skatter, afgifter eller gebyrer på brændstof, der på dets område leveres til luftfartøjer, der tilhører et luftfartsselskab udpeget af en EU-medlemsstat, og som beflyver en rute mellem to punkter på Republikken Perus område.

4. Ingen af ovenstående bestemmelser giver adgang til cabotage.

ARTIKEL 5

Forenelighed med konkurrencereglerne

1. Uanset eventuelle andre bestemmelser om det modsatte må intet i de i bilag 1 anførte aftaler: i) tilskynde til, at virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder indgår aftaler, træffer beslutninger eller samordner deres praksis således, at konkurrencen hindres, forvrides eller begrænses, ii) forstærker virkningerne af en eventuel aftale, beslutning eller samordnet praksis, eller iii) uddelegere ansvaret for tage skridt til at hindre, forvride eller begrænse konkurrencen til private erhvervsdrivende.
2. Bestemmelserne i de i bilag 1 opførte aftaler anvendes ikke, hvis de er i modstrid med denne artikels stk. 1.

ARTIKEL 6

Bilag til aftalen

Bilagene til denne aftale udgør en integrerende del af aftalen.

ARTIKEL 7

Revision eller ændring

Parterne kan til enhver tid revidere eller ændre denne aftale efter fælles overenskomst.

ARTIKEL 8

Ikrafttræden og midlertidig anvendelse

1. Denne aftale træder i kraft, når parterne skriftligt har meddelt hinanden, at de har afsluttet de interne procedurer, som er nødvendige for, at aftalen kan træde i kraft.
2. Uanset stk. 1 er parterne enige om at anvende aftalen midlertidigt fra den første dag i måneden efter den dato, hvor parterne meddeler hinanden, at de nødvendige procedurer i denne henseende er afsluttet.
3. Denne aftale finder anvendelse på alle aftaler og arrangementer, der er anført i bilag 1, herunder også de aftaler og andre arrangementer, som endnu ikke er trådt i kraft og ikke finder midlertidig anvendelse på datoen for denne aftales undertegnelse.

ARTIKEL 9

Aftalens ophør

1. Hvis en aftale, der er anført i bilag 1, ophører, ophører samtidig alle nærværende aftales bestemmelser vedrørende den pågældende aftale.
2. Hvis alle de aftaler, der er anført i bilag 1, ophører, ophører nærværende aftale samtidig.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne aftale.

Udfærdiget i [...] den [...] i to eksemplarer på, bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, italiensk, lettisk, litauisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk. I tilfælde af uoverensstemmelse går den engelske udgave forud for de andre sprogudgaver.

FOR DEN EUROPÆISKE UNION: FOR REPUBLIKKEN PERU:

Liste over aftaler, som der henvises til i denne aftales artikel 1

Luftrafikaftaler mellem Republikken Peru og medlemsstater i Den Europæiske Union, som på tidspunktet for denne aftales undertegnelse er indgået, undertegnet og/eller paraferet i revideret udgave:

- Luftrafikaftale mellem Kongeriget Belgiens regering og Republikken Perus regering, undertegnet i Lima den 29. december 1967, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Belgien"
- Aftale mellem Kongeriget Belgiens regering og Republikken Perus regering, paraferet i Lima den 28. maj 2009, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "udkast til aftalen Peru – Belgien af 2009"
- Bilateral luftrafikaftale mellem Kongeriget Danmarks regering og Republikken Perus regering, undertegnet i Lima den 14. juli 1960, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Danmark"
- Transportaftale mellem Den Franske Republik og Republikken Peru, undertegnet i Lima den 23. april 1959, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Frankrig"
- Luftrafikaftale mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Republikken Peru, undertegnet i Lima den 30. april 1962, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Tyskland"
- Bilateral luftrafikaftale mellem Den Italienske Republiks regering og Republikken Perus regering, undertegnet i Lima den 17. marts 1964, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Italien"
- Udkast til luftrafikaftale mellem Kongeriget Nederlandene og Republikken Peru, paraferet som bilag B til aftalememorandummet undertegnet i Lima den 27. juni 2001, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "udkast til aftale Peru – Nederlandene"
- Luftrafikaftale mellem Kongeriget Spaniens regering og Republikken Perus regering, undertegnet i Lima den 31. marts 1954, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Spanien"
- Udkast til luftrafikaftale mellem Kongeriget Spanien og Republikken Peru, paraferet som bilag II til slutakten undertegnet i Madrid den 6. april 2005, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "udkast til aftalen Peru – Spanien af 2005"
- Bilateral luftrafikaftale mellem Kongeriget Sveriges regering og Republikken Perus regering, undertegnet i Lima den 14. juli 1960, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Sverige"
- Aftale mellem Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands regering og Republikken Perus regering om lufttrafik mellem og uden for deres områder, undertegnet i Lima den 22. december 1947, i det følgende - dvs. bilag 2 - benævnt "aftalen Peru – Det Forenede Kongerige"
- Udkast til luftrafikaftale mellem Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland og Republikken Peru, paraferet som bilag B til aftalememorandummet mellem luftfartsmyndighederne i Republikken Peru og i Det Forenede Kongerige

Storbritannien og Nordirland, undertegnet i Lima den 26. maj 2004, i det følgende -
dvs. bilag 2 - benævnt "udkast til aftalen Peru – Det Forenede Kongerige af 2004".

Liste over artikler i de i bilag 1 anførte aftaler, som der henvises til i denne aftales artikel 2-4

a) Udpegning:

Artikel 3 i aftalen Peru – Belgien

Artikel 3 i aftalen Peru – Tyskland

Artikel 3 i aftalen Peru – Italien

Artikel 3 i udkast til aftalen Peru – Nederlandene.

b) Afvisning, tilbagekaldelse, suspension eller begrænsning af godkendelser og tilladelser:

Artikel 5 i aftalen Peru – Belgien

Artikel 7 i aftalen Peru – Danmark

Artikel 5 i aftalen Peru – Frankrig

Artikel 4 i aftalen Peru – Tyskland

Artikel 4 i aftalen Peru – Italien

Artikel 4 i udkast til aftalen Peru – Nederlandene

Artikel 11 i aftalen Peru – Spanien

Artikel 7 i aftalen Peru – Sverige

Artikel 4 i aftalen Peru – Det Forenede Kongerige.

c) Sikkerhed:

Artikel 7 i udkast til aftalen Peru – Belgien af 2009

Artikel 15 i udkast til aftalen Peru – Nederlandene.

d) Beskatning af flybrændstof:

Artikel 6 i aftalen Peru – Belgien

Artikel 11 i udkast til aftalen Peru – Belgien af 2009

Artikel 4 i aftalen Peru – Danmark

Artikel 2 i aftalen Peru – Frankrig

Artikel 6 i aftalen Peru – Tyskland

Artikel 5 i aftalen Peru – Italien

Artikel 10 i udkast til aftalen Peru – Nederlandene.

Artikel 5 i aftalen Peru – Spanien

Artikel 5 i udkast til aftalen Peru – Spanien af 2005

Artikel 4 i aftalen Peru – Sverige

Artikel 8 i udkast til aftalen Peru – Det Forenede Kongerige af 2004.

Liste over andre stater, som der henvises til i denne aftales artikel 2

- a) **Republikken Island** (i medfør af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde)
- b) **Fyrstendømmet Liechtenstein** (i medfør af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde)
- c) **Kongeriget Norge** (i medfør af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde)
- d) **Det Schweiziske Forbund** (i medfør af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om lufttransport).